

PKK/YPG'nin Tünel Taktiği ve Suriye'deki Kullanımı

Dr. Çağatay Balcı

12.06.2024

Giriş

Tüneller savaşlarda taktik avantajlar sağlayabilen ve birçok amaç için kullanılabilen önemli unsurlardır. Tarih boyunca çeşitli savaş ve çatışmalarda tüneller, taktik hedefler ve motivasyonlar doğrultusunda, çatışmanın koşullarına ve tarafların ihtiyaçlarına bağlı olarak kullanılmıştır. Savaş tarihinde tüneller taktik avantaj sağlamak, taşıma ve iletişim hatları oluşturmak, keşif yapmak, savunma ve saldırı taktikleri uygulamak gibi birçok amaç için kullanılmıştır. Savaş tarihinde ve silahlı çatışmalar kapsamında tüneller birkaç temel işlev çerçevesinde kendisini göstermiştir. Söz konusu işlevler; gizli hareket imkânı, lojistik transferi, gizlenme ve üslenme, keşif ve gözetleme, sürpriz saldırılar, sığınak, tahliye ve kaçış başlıkları altında toplanabilmektedir. Buna göre tünel kullanma taktiği, tarafların ve unsurlarının belirli bir konumdan diğerine gizli bir şekilde intikal edebilmesini, lojistik öğeleri daha güvenli bir şekilde taşıyabilmesini, düşman hatlarını keşfedebilmesi ve gözetleyebilmesini, düşmanın hareketlerini takip etmek ve bilgi toplamak için stratejik noktalara yerleşebilmesini, düşmana karşı sürpriz saldırılar düzenleyebilmesini ve bu saldırıların ardından bölgeyi güvenli şekilde tahliye edebilmelerini sağlamaktadır.

Tünel taktiği, çatışma alanlarında ve süreçlerinde devletler tarafından kullanılabilirdiği gibi devlet dışı silahlı aktörler, özellikle terör örgütleri tarafından da etkin biçimde kullanılabilir. Söz konusu taktiğin doğası itibarıyla sahip olduğu işlevler, örgütsel strateji çerçevesinde de önem kazanmaktadır. Bu bağlamda PKK terör örgütü ve onun Suriye kolu olan YPG, tünel taktiğinin kullanımında ön plana çıkan aktörler arasındadır. Bu çalışmada PKK ve onun Suriye kolu YPG'nin kullandığı tünel taktiği; örgütsel doktrin, Irak ve Suriye sahalarındaki pratikler çerçevesinde incelenmiştir.

PKK'nın Tünel Taktiğinin Dinamikleri

PKK, kuruluş yıllarından bugüne kadar örgütsel evrenini oluşturan bileşenler arasında yer alan silahlı kanat yapılanmalarına birincil öncelik atfederek, bu yapılanmaların geliştirilmesi adına sürekli biçimde faaliyetlerde bulunmuştur. Maoist “stratejik savunma-stratejik denge-stratejik saldırı” konsepti ile Leninist “öncü örgüt” teoriyi sentezleyen, “parti-ordu-cephe” paradigmasını benimseyen PKK açısından silahlı kanat yapılanmalarının gelişimi, varoluşsal bir önem taşır. Bu bağlamda, silahlı kanat yapılanmalarında; 1) örgütlenme açısından esas alınacak modellerin saptanması 2) strateji ve taktik belirlenimi 3) hareket ve eylem tarzının belirlenimi olmak üzere üç ana gereksinimin karşılanması adına PKK tarafından çeşitli stratejik konseptler geliştirilmiştir. Söz konusu konseptler arasında, PKK'nın silahlı kanat yapılanmalarına yön veren öğeler olarak ön plana çıkan unsurlar; 1) Kurtarılmış bölge 2) Alan

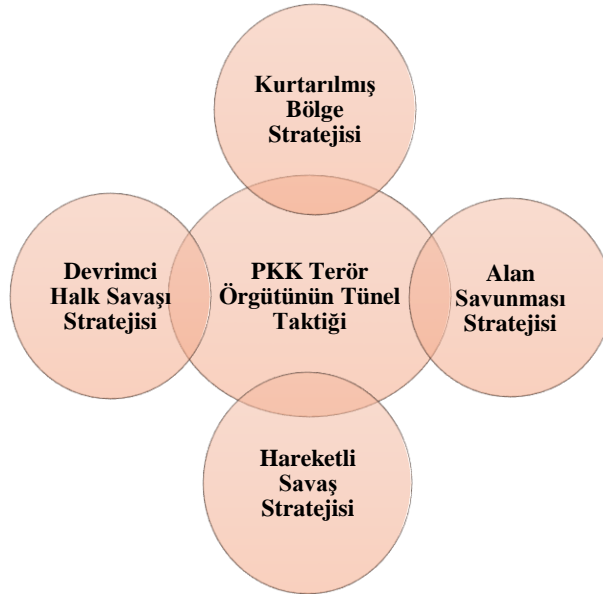
savunması 3) Hareketli savaş ve 4) Kıra dayalı şehir gerillası ve devrimci halk savaşı konseptleri olmuştur. Buna göre;

Kurtarılmış Bölge Stratejisi: Fiili olarak tamamen örgütün kontrolü altında bulunan, devlet-güvenlik güçleri ile diğer örgütlerin etkisinden arındırılmış bölgeler yaratmayı hedefleyen strateji,

Alan Savunması Stratejisi: Kurtarılmış bölge, kırsal veya meskûn mahal alanlarında örgütün, fiziki kontrol sağladığı belirli sınırlar dâhilinde devlet güçlerine karşı sergilediği savunma stratejisi,

Hareketli Savaş Stratejisi: Örgütün net bir biçimde fiili ve fiziki kontrol sağlayamadığı veya çok hatlı bir çatışma konsepti benimsediği sahalarda silahlı güçlerin farklı bölgeler arasında geçişlilik gösterdiği strateji,

Kıra Dayalı Şehir Gerillası ve Devrimci Halk Savaşı Stratejisi: Meskûn mahal alanları ve şehirlerde, örgütün kır-dağ kadrosunda yer alan militanların desteği ile şehir yapılanmaları ve milis ağları aracılığıyla yerel halkın ve örgütün toplumsal tabanının mobilize edilmesini hedefleyen, nihai olarak ayaklanma (insurgency) ortamı yaratmayı hedefleyen strateji olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu stratejilerin, örgütün geçmişten bugüne kadar oluşturduğu silahlı kanat yapılanmaları olan HRK-ARGK-HPG/YJA-Star açısından bir örgütsel stratejik kültür niteliğine sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bu öğelerin meydana getirdiği örgütsel stratejik kültür kapsamında bir takım ortak bileşenler de kendisini göstermekte, bu bileşenler söz konusu stratejik konseptlerin kesişim noktalarını teşkil etmektedir. Bu bağlamda, yer altı taktiği olarak da nitelendirilen tünel taktiği bu kesişim noktaları arasında en önemli unsurlardan biri olarak ön plana çıkmaktadır.

Şekil (1): PKK'nın Silahlı Kanat Stratejilerinde Kesişim Alanı Olarak Tünel Taktiği

Örgütün özellikle üslenme ve savunma pozisyonunda bulunduğu, bununla birlikte saldırıdan lojistiğe kadar geniş bir çerçevede işlevsellik arz eden yer altı yapılarının kullanımını tanımlayan tünel taktiği, silahlı kanat stratejilerinin kesişim noktalarını teşkil etmesi bakımından son derece istisnai bir yere sahiptir. Söz konusu taktik, PKK'nın kurtarılmış bölge, alan savunması, hareketli savaş ve devrimci halk savaşı stratejilerinin tümünde başat bir işlev ve role sahiptir. Bu işlev ve roller, her bir silahlı kanat stratejisi bağlamında ele alındığında tünel taktiğinin niteliğine dair bütünsel bir görünüm elde etmek mümkün hale gelmektedir:

Tünel taktiği; örgütün fiziki ve fiili kontrol sağladığı bölgelerde lojistik ve ikmal alanı yaratma bağlamında kullanılabilir(1).

Tüneller örgütün üslenme ve gizlenme, keşfe ve istihbarata karşı koyma gereksinimlerini karşılayan bir taktik olarak işlev gösterebilmektedir(2).

Tünel taktiği; özellikle alan savunması stratejisi çerçevesinde, örgüt üyelerinin hava harekâtları başta olmak üzere, terörle mücadele operasyonlarına karşı korunaklı alanlar yaratma ihtiyacına cevap vermektedir(3). Bu bağlamda tüneller, örgütler açısından kritik öneme sahip olan, sığınak ve uzun süreli yaşam alanları olarak tasarlanabilmekte ve inşa edilebilmektedir(4).

Hareketli savaş stratejisi bağlamında tüneller, örgütün “değişken mevzi” taktiğini uygulayabilmesine imkân vermekte, tüneller aracılığıyla militan grupları farklı alanlar arasında kısa sürede geçiş imkânına erişebilmektedirler(5).

Son olarak tünel taktiği, örgüt tarafından bir savunma taktiği olarak benimsenen “aktif savunma ve üzerine çekme” yaklaşımına elverişli bir zemin oluşturmaktadır(6). Örgütün, terörle mücadele operasyonlarına karşı, güvenlik güçlerini sürekli biçimde yıpratma ve kendi kontrolündeki alanlara çekerek zayıf vermeye yönelik anlayışını yansıtan söz konusu taktikler, tüneller aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. Güvenlik güçlerine yönelik yıpratma saldırılarında tünelleri üs olarak kullanabilen örgüt, aynı zamanda güvenlik güçlerini tünellere çekerek pusuya düşürme yöntemine benzer bir taktik de uygulayabilmektedir.

(1) ARGK Yönetmeliği, 1995.

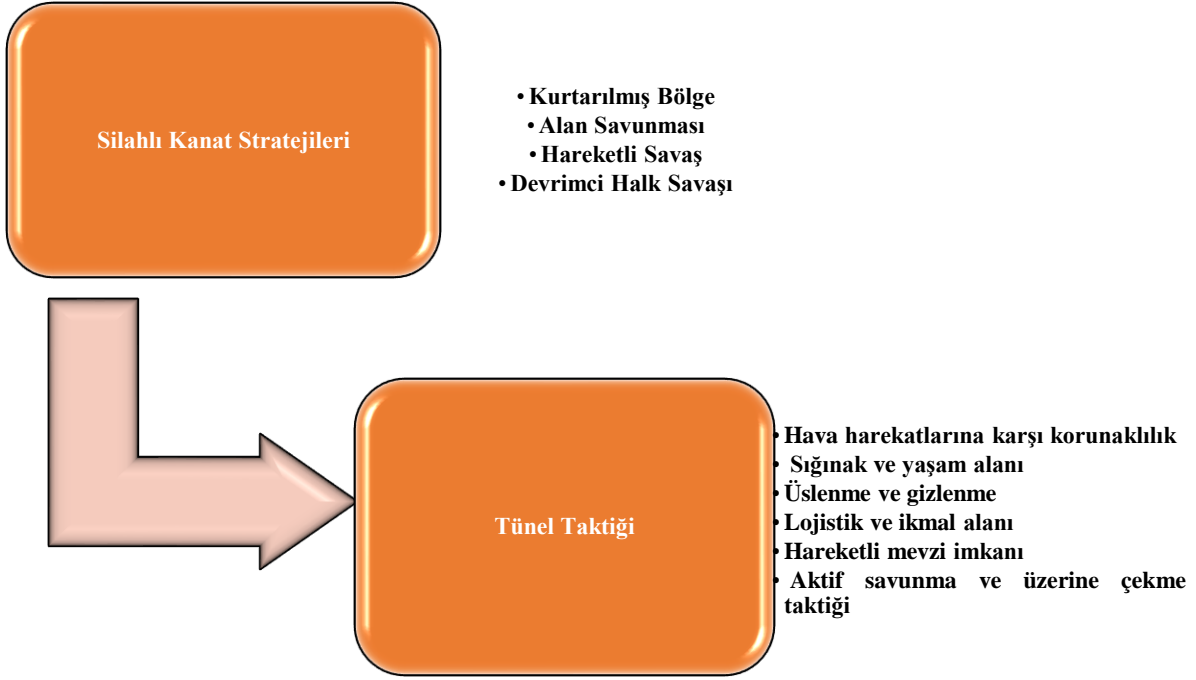
(2) Savaş ve Ordu Kılavuzu, 1996.

(3) Kıra Dayalı Şehir Gerillası, 2012.

(4) Mehmet Kurum, Terörist Örgütlerin Güvenli Ortamları ve PKK. Nobel Yayıncılık, 2017.

(5) HPG 3. Konferans Kararları, 2005.

(6) PKK 5. Kongre Kararları, 1995.

Şekil (2): PKK'nın Silahlı Kanat Stratejileri Bağlamında Tünel Taktiğinin İşlevleri

Tünel taktiği, söz konusu ana boyutlarının yanı sıra birtakım öznel nitelikleri ile birlikte değerlendirildiğinde daha bütünsel bir görünüme ve tabloya ulaşmak mümkün hale gelmektedir. Bu bağlamda, ilk olarak PKK açısından tünel taktiğinin ifade ettiği değer ve önem ele alındığında PKK/KCK yöneticisi Murat Karayılan'ın şu açıklamaları bu konuya ilişkin olarak örgütün algısal çerçevesini son derece net bir biçimde ortaya koymaktadır:

“Taktik bir tarz olarak tüneller dönem savaşında çok önemli bir tarzdır. Bundan 200 yıl önce kaleler savaşların en önemli mevziydi. Kimin sağlam kalesi varsa o direniyor ve başarılı oluyordu. Kalenin tarihte oynadığı rolü bugün tüneller oynuyor. Tünellerimiz bizim kalelerimizdir⁽⁷⁾”

“Biz hem yer üstüne yayılmış hem de yer altında da savaşma kabiliyet ve imkânına sahip timlerle stratejisini eksen alan bir direnişi geliştiriyoruz.⁽⁸⁾”

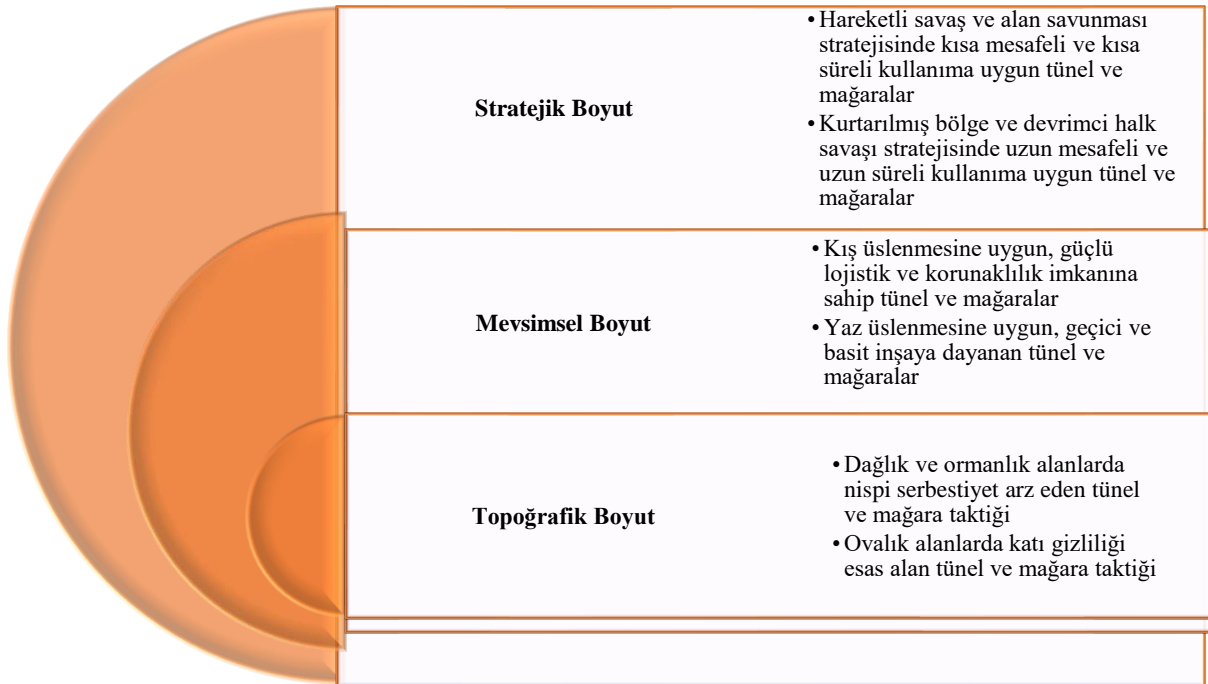
“Nasıl ki bir gerilla için silah temel bir araçsa ve olmazsa olmaz ise kesinlikle portatif kazma ve kürek de olmazsa olmaz bir biçimde temel araçlar olarak ele alınmalıdır. Niye? Çünkü gerilla nereye giderse gitsin orada üzerinde durması gereken ilk iş yeraltı mevziisini yapmaktır.⁽⁹⁾”

(7) ANF, “HSM: Zap'ta yenilirse Ankara'da da yenilecekler“, 2022. <https://bit.ly/4aWn2j6>

(8) ANF, “Karayılan: Ahlarını yerde bırakmayacağız“, 2022. <https://bit.ly/441Hmxx>

(9) ANF, “HSM: Artık direnişi sonuca götürmeliyiz“, 2022. <https://bit.ly/4aUyVpJ>

Bu algı çerçevesi, tünel taktiğinin PKK açısından taşıdığı stratejik önemi sunmakla birlikte bu taktiğin, örgütün mevcut savunma yaklaşımının da ayrılmaz bir parçası haline getirildiğini göstermektedir. Bu durum PKK'nın silahlı kanat stratejileri bağlamında da karşılık bulmakta, bu stratejilerin kesişim noktasını teşkil eden tünel taktiği bu anlamda farklı niteliklere sahip olabilmektedir. Buna göre genel düzlemde, PKK'nın tünel taktiğinin ana nitelikleri değerlendirildiğinde; 1) Stratejik boyut 2) Mevsimsel Boyut ve 3) Topoğrafik boyut olmak üzere 3 farklı başlık kendisini göstermektedir. Söz konusu boyutlar arasında ilk olarak stratejik boyut ekseninde ele alındığında tünellerin, hareketli savaş stratejisinde kısa mesafeli ve kısa süreli kullanıma uygun bir biçimde tasarlanması öngörülmüşken, kurtarılmış bölge veya devrimci halk savaşı stratejisinde ise uzun mesafeli, kalıcı ve uzun süreli kullanıma uygun bir anlayış benimsenmektedir. İkinci olarak tünel taktiği mevsimsel boyutta değerlendirildiğinde ise tünellerin yaz ve kış mevsimleri olmak üzere iki ayrı biçimde inşa edilmesi öngörülmektedir. Buna göre kış üslenmesine uygun olan bölgelerde lojistik ve korunaklılık açısından daha güçlü bir biçimde donatılmış olan tünel inşası söz konusu olurken, yaz mevsimine uygun üslenme alanı olarak tanımlanan bölgelerde ise geçici ve nispi olarak daha az korunaklılık arz eden yapılar öne çıkarılmaktadır. Son olarak topoğrafik boyutta ise tünel taktiğinin dağlık ve ormanlık alanlar ile ovalık alanlarda kısmî farklılık göstermesi; dağlık ve ormanlık alanlarda nispi olarak serbestiyet öngörülmüşken ovalarda ise tünel taktiğinin katı gizliliği öne çıkaran bir biçimde uygulanması esas alınmaktadır.

Şekil(3): PKK'nın Tünel Taktiğinin Nitel Boyutları

YPG'nin Tünel Taktiği: Özgün Koşulların Etkisi

2012 yılından itibaren Suriye'nin kuzeyinde faaliyetlerini yoğunlaştıran PKK'nın Suriye kolu YPG, bu dönemden itibaren alan kontrolü sağladığı bölgelere yönelik kapsamlı bir plan geliştirmeye başlamıştır. Söz konusu bölgelerde örgütsel varlığını konsolide etme arayışına yönelen YPG, bu arayışla birlikte alan genişletme ve savunma ağı geliştirme hedefleri doğrultusunda da hamleler gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu durum YPG'yi, PKK'nın silahlı kanat stratejileri arasında yer alan 4 farklı stratejiyi eşgüdümlü bir biçimde benimsemeye ve uygulamaya sevk etmiştir. Kurtarılmış bölge, alan savunması ve devrimci halk savaşı stratejilerinin bileşiminden oluşan bir stratejik perspektif doğrultusunda YPG'nin örgütsel hedeflerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

Kurtarılmış bölge stratejisi bağlamında, alan kontrolü sağlanan bölgelerin devamlı surette genişletilmeye çalışılması ve yeni kurtarılmış bölgelerin yaratılması,

Alan savunması stratejisi bağlamında, alan kontrolü sağlanan bölgelerin dış hatlarında savunma ağlarının yaratılması,

Hareketli savaş stratejisi bağlamında, alan kontrolü sağlanan bölgelerde bu stratejiye uygun üslenme ve mevzi hatlarının yaratılması,

Devrimci halk savaşı stratejisi çerçevesinde özellikle meskûn mahallerde milis ağının oluşturulması, yerel halkın örgütlenmesi ve şehir gerillası sisteminin yerleştirilmesi.

YPG'nin söz konusu örgütsel hedefler doğrultusunda gerçekleştirdiği hamlelerin başlangıç noktasını 2012 yılı olarak belirlemek mümkünken, 2014 yılı sonrasını ise bu hamlelerin yoğunlaşmaya başladığı süreç olarak, 2016-2022 yılları arasında ise bu hamlelerin yoğunluk açısından tepe noktasına ulaştığı periyot olarak saptamak yanlış olmayacaktır. YPG, 2014 yılı itibarıyla DEAŞ terör örgütü ile yaşadığı çatışma sürecinde 4 farklı silahlı kanat stratejisini uygulama eğilimi göstermiştir. Bununla birlikte 2016 yılı itibarıyla Türkiye'nin, Suriye'nin kuzeyinde konuşlu YPG ve DEAŞ hedeflerine yönelik olarak başlattığı Fırat Kalkanı Harekâtı YPG açısından bir dönüm noktası olmuştur. Bu harekât ile birlikte YPG, kurtarılmış bölgeleri genişletme stratejisinden varlığını konsolide etme, pekiştirme ve alan savunması arayışlarını daha fazla ön plana çıkarmaya başlamıştır. Bu durum, 2018 yılında gerçekleştirilen Zeytin Dalı Harekâtı ve 2019 yılında gerçekleştirilen Barış Pınarı Harekâtı ile birlikte yoğunlaşma eğilimi gösterirken, YPG'nin savunma konseptini esas alan bir anlayışı benimseme sürecine ivme kazandırmıştır.

YPG açısından, 2012 yılından itibaren esas alınan silahlı kanat stratejilerinin bileşenleri arasında yer alan tünel taktiği, gerek doktrin düzeyinde gerekse PKK'nın tecrübe ihracı bağlamında istisnai bir yere sahiptir. Buna göre tünel taktiği, 2012-2016 arasında daha çok kurtarılmış bölge genişletme ve alan savunmasına hazırlık stratejileri doğrultusunda bir işleve sahipken, 2016 yılı sonrasında alan savunması, hareketli savaş ve devrimci halk savaşı stratejisinin en temel parçası haline getirilmiştir. Böylelikle 2012 yılında uygulanmaya başlanan tünel taktiği, 2016 yılı itibarıyla ivme kazanmıştır. Bu süreçte ana hedef, TSK ve

SMO'nun birlikte icra ettikleri terörle mücadele harekâtlarına karşı savunma hatları geliştirmek olmuştur.

Diğer yandan YPG tarafından uygulanan tünel taktiği, PKK'nın Irak sahasında elde ettiği örgütsel tecrübelerin aktarım boyutunu da temsil etmiştir. Bu noktada, diğer stratejilere kıyasla ön plana çıkarılan devrimci halk savaşı çerçevesinde, YPG'nin kontrol ettiği alanlarda tünel taktiğinin uygulanmasında PKK militanlarının yönlendirici bir etkisi söz konusu olmuştur. YPG'nin alan kontrolü sağladığı bölgelerin büyük çoğunluğunun meskûn mahal niteliğinde olması, tünel taktiğinin devrimci halk savaşı stratejisi ekseninde uygulanması çabalarını gündeme getirmiştir. PKK'nın örgütsel tecrübe ihracına ilişkin olarak Murat Karayılan'ın şu açıklaması önem taşımaktadır:

“Şimdi eğer Rojava Devrimi, Kuzey ve Doğu Suriye, Medya Savunma Alanlarından çıkan sonuçlardan yararlanırlarsa, Devrimci Halk Savaşı perspektifine göre örgütlenirlerse, mutlaka Türkiye'nin saldırılarını boşa çıkarırlar. Bunun için biz Devrimci Halk Savaşı'nı böyle yeraltı ve uzman tim savaşı yöntemleriyle örgütledik. Halkın bulunduğu bölgelerde Devrimci Halk Savaşı her dört ayak üzerinden örgütlenmelidir. Bunlar halk, gerilla, öz savunma ve yeraltı savaşı-tünel savaşı örgütlenmeleridir. ⁽¹⁰⁾”

PKK'nın, tünel taktiği bağlamında YPG için öngördüğü örgütsel tecrübe aktarımı, Suriye sahasının Irak sahasından farklılaşması sebebiyle farklı niteliklere bürünen bir tablo ortaya çıkarmıştır. Bu nitelikler YPG'nin örgütsel istisnailiklerinin yanı sıra Suriye sahasındaki çatışma dinamikleri ve bölgesel özelliklerden kaynaklanmıştır⁽¹¹⁾. Bu bağlamda ilk farklılık ve istisnailik olarak YPG'nin kontrol altında tuttuğu alanların meskûn mahal niteliği başta gelmektedir. Bu durum YPG'nin, tünel taktiğini Irak'tan farklı olarak, meskûn mahal ortamı ile uyumlaştırma gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bunun sonucunda YPG, alan kontrolü sağladığı bölgelerde yaşam alanları ve yerleşim yerleri etrafında tünel inşaları gerçekleştirmiş, bu alanları gizlilik unsuru olarak araçsallaştırmış ve özellikle hava harekâtlarına karşı korunaklı ve hedef alınamayacak olan “sivil” alanlar yaratmaya çalışmıştır. Bu çerçevede çocuk parkları, ibadethaneler, mezarlıklar ve altyapı tesisleri gibi farklı alanların etrafında ve yer altlarında tüneller oluşturulmuştur⁽¹²⁾.

İkinci olarak YPG açısından tünel taktiğinin Suriye sahasındaki istisnailiği ortaya çıkararak bir diğer faktör, YPG'nin PKK tecrübesinden etkilendiği bir diğer boyut olan öğrenen örgüt niteliğidir. Bu nitelik YPG'nin, Suriye'deki çatışma ortamı içerisinde farklı silahlı grupların yöntem ve taktiklerini gözlemleme imkânı doğrultusunda gelişmiştir. Özellikle DEAŞ ile yaşadığı çatışma süreçlerinde YPG, bu örgütün tünel taktiği kullanımını gözlemleyerek bu durumu bir tecrübeye dönüştürmüş, bununla birlikte DEAŞ kontrolünden ele geçirdiği bölgelerde, DEAŞ tarafından inşa edilmiş olan tünelleri de bu bağlamda kullanmaya başlamıştır. Diğer yandan YPG'nin, Suriye'de konjonktürel olarak işbirliği geliştirdiği İran

⁽¹⁰⁾ ANF, “HSM: Artık direnişi sonuca götürmeliyiz”, 2022. <https://bit.ly/4aUyVpJ>

⁽¹¹⁾ Melahat Tok, Tunnel Warfare Strategy of PKK/PYD, İNSAMER, 2018, <https://bit.ly/4aWO6ia>

⁽¹²⁾ Melahat Tok, a.g.e., 2018, <https://bit.ly/4aWO6ia>

destekli milis yapılar aracılığıyla da tünel taktiği bağlamında tecrübeler elde ettiği de muhakkaktır.

Üçüncü olarak YPG'ye yönelik dış destek, Suriye sahasında tünel taktiğinin uygulanmasını elverişli hale getiren ve kolaylaştıran en önemli etken olmuştur. Bu noktada ABD ve Rusya'nın YPG'ye yönelik askerî, finansal ve lojistik desteği, örgütün bir savunma kapasitesi inşa etmesine ciddi şekilde katkı sağlamıştır. Bununla birlikte YPG'nin, bazı Batılı şirketlerle ilişki kurabilir hale gelmesi de örgütün tünel taktiği bağlamında ihtiyaç duyduğu araç-gereç gereksiniminin ve inşa yöntemlerinde somut destek arayışının karşılanmasını sağlamıştır. Bu süreçte profesyonel araç-gereç, iş makinalarının kullanımı gibi imkânlara erişen YPG'nin özellikle, Fransız Lafarge şirketinin desteğini elde ettiği ortaya çıkmıştır. Buna göre Lafarge şirketi, YPG'ye malzeme ve ekipman desteği sağlamış, bu durum örgütün daha profesyonel, dayanıklılık açısından daha güçlü ve daha uzun mesafeli tünel hatları inşa etmesine olanak sağlamıştır⁽¹³⁾.

Bu bağlamda Tel Abyad ve Resulayn, YPG'nin elde etmiş olduğu ekipman ve lojistik destek ile birlikte geniş tünel ağları inşa ettiği en önemli pilot bölgeler olmuştur. Buna göre söz konusu bölgelerde, YPG tarafından inşa edilen tünellerin giriş alanlarının yerin yaklaşık 5 metre altına uzandığı, ortalama 1.5 metre genişliğe, 2-2.5 metrelik derinliğe ve asgari 150 metre uzunluğa sahip oldukları, birbirlerine eklenmek suretiyle ilgili bölgelerdeki küçük yerleşimleri de birbirine bağlayacak şekilde dizayn edildikleri tespit edilmiştir⁽¹⁴⁾. Söz konusu tünel ağları ile “yeraltı sistemi” yaratmayı amaçlayan YPG bu hatları, “yeraltı karargahı”, sığınak, depolama ve lojistik alanları, hızlı intikal veya tahliye alanları olarak kullanmaktadır⁽¹⁵⁾. Söz konusu bölgelerde yer alan bu tüneller, Türkiye ve SMO'nun 2019 yılında icra ettikleri Barış Pınarı Harekâtı sürecinde keşfedilmiş ve ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda söz konusu tünellerin, Barış Pınarı Harekâtı öncesinde ve süresince gizlenme, üslenme, mevzilenme alanları ve hareketli savaş stratejisinin uygulanmasına elverişli alanlar olarak kullanılmıştır. Resulayn bölgesindeki tünellerin ise Şanlıurfa'nın sınır bölgelerine ve dolayısıyla Türkiye'ye bağlanabilecek ve geçiş yapılabilecek şekilde inşa edildikleri anlaşılmıştır. Fakat Barış Pınarı Harekâtı süresince YPG'nin, TSK ve SMO'ya karşı tüneller aracılığıyla direniş ve savunma hatları yaratma stratejisi başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu durumun sebepleri arasında; tüneller aracılığıyla TSK ve SMO'ya karşı planlanan ani baskın eylemlerin gerçekleştirilememesi, devrimci halk savaşı stratejisi doğrultusunda yerel halk desteğinin ve sözde seferberlik durumunun tesis edilememesi, tüneller aracılığıyla üslenme ve gizlenme ile aktif olarak çatışma sahasında yer alma zorunluluğu arasında yaşanan çıkmaz ön plana çıkmıştır. Buna ek olarak, tünellerin giriş ve çıkış noktalarının büyük ölçüde sözde kamu binaları ve kamusal

⁽¹³⁾ TRT Haber, “PKK/YPG'nin Lafarge Yardımıyla İnşa Ettiği Terör Tünellerinde”, 2022, <https://bit.ly/3vSymOn>

⁽¹⁴⁾ Anadolu Ajansı, “Terör örgütü YPG/PKK'nın Haseke'de Türkiye Sınırı Hatında 113 Kilometreyi Bulan Tüneller Kazdığı Ortaya Çıktı”, 2021, <https://bit.ly/3UhRxdL>

⁽¹⁵⁾ TRT Haber, “Terör örgütü PKK/YPG Kazdığı Tünellerin İçine Hücreler İnşa Ediyor”, 2022, <https://bit.ly/4cPPi8S>

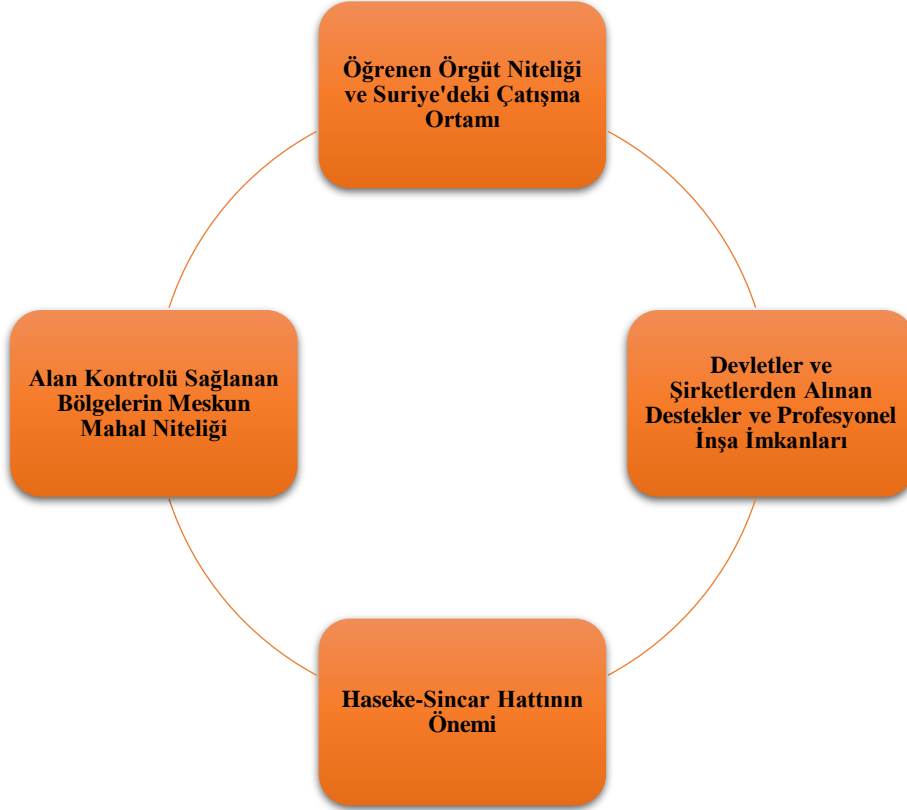
alanlar olması, bu alanların TSK ve SMO tarafından kısa sürede ele geçirilmesi de bu noktada etkili olmuştur.

Söz konusu bu faktörler Barış Pınarı Harekâtı sürecinde YPG'nin uygulamaya çalıştığı savunma stratejisini ve dolayısıyla tünel taktiğini nihai anlamda işlevsiz kılmıştır.

Son olarak YPG'nin uyguladığı tünel taktiğinin, söz konusu sahada istisnai bir nitelik kazanmasını sağlayan bir diğer husus ise Suriye'nin Haseke ve Irak'ın Sincar bölgeleri arasında temas ve geçiş sağlanması arayışıdır. Söz konusu geçiş alanı YPG açısından birkaç farklı boyutta önem taşımaktadır⁽¹⁶⁾. İlk olarak Haseke-Sincar hattı, YPG'nin sınır kaçakçılığı faaliyetleri ve dolayısıyla finansman ve lojistik kaynağı sağlama gereksinimi açısından kritik bir bölgedir. İkinci olarak bu geçiş alanı Irak'ta konuşlu PKK militanlarının; özellikle yönetici kadroda bulunan YPG'li unsurların alanlarına geçişi ve örgütsel yapılar arası temas ve koordinasyonun sağlanması bağlamında işleve sahiptir. Son olarak Haseke-Sincar hattı, PKK'nın Ezidi yapılanması olan YBŞ'nin (Yekîneyên Berxwedana Şingal/ Sincar Direniş Birlikleri) konuşlu olduğu Sincar dağı ve çevresinin özellikle lojistik bakımdan desteklenmesi bu yapının Sincar'daki tahkimatının sürekli kılınması açısından önemli bir yer tutmaktadır. Bu çerçevede YPG söz konusu hatta Suriye'de Hol ve Irak'taki Bare bölgeleri arasında yaklaşık 12 kilometre uzunluğunda bir tünel inşa etmiştir. Bununla birlikte Haseke ve Sincar bölgelerinin farklı noktalarında inşa edilen tünellerin toplam uzunluklarının ise yaklaşık 113 kilometreyi bulduğu da tespit edilmiştir⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Çağatay Balcı, Sincar: Pragmatik İşbirliği Alanı, 2021, İRAM Perspektif.

⁽¹⁷⁾ Anadolu Ajansı, "Terör örgütü YPG/PKK'nın Haseke'de Türkiye Sınırı Hattında 113 Kilometreyi Bulan Tüneller Kazdığı Ortaya Çıktı", 2021, <https://bit.ly/3UhRxdL>

şekil (4): YPG'nin Tünel Taktiğinde İstisnai Boyutlar ve Özgün Koşullar

Sonuç

Yaygın kanaatin aksine tünel taktiği, PKK açısından son yıllarda gündeme gelen bir taktik anlayışı ifade etmemektedir. PKK, 1990'lı yılların ortalarından itibaren tünel taktiğini örgütsel doktrin ekseninde benimsemeye başlamış ve bu taktiği silahlı kanat stratejilerinin ayrılmaz bir bileşeni haline getirmiştir. Buna karşın örgüt, 2000'li yılların ortalarına kadar geçen süre içinde tünel taktiğinin pratikte uygulanmasına elverişli bir duruma erişememiştir.

2000'li yılların ortalarından itibaren ilksel düzeyde uygulanmaya başlanan tünel taktiği, PKK açısından belirli işlev ve hedefleri yansıtmıştır. Bunlar arasında tünel taktiği, örgütün silahlı kanat stratejilerinin kesişim noktası şeklinde konumlanırken aynı zamanda mevsimsel ve topoğrafik koşullara uyum sağlanması hedefleri açısından da etkin bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Örgüt tarafından tünel taktiği için öngörülen söz konusu işlev ve hedefler bu bağlamda bir yol haritası oluşturmuş ve bu referans kaynağı PKK'nın, Irak'ın kuzeyindeki konuşlanma alanlarında uyguladığı alan savunması stratejisinde, hava harekâtlarına karşı korunaklılık, gizlenme ve üslenme fonksiyonları ön plana çıkmıştır.

Bununla birlikte PKK'nın tünel taktiğine ilişkin örgütsel tecrübesi, 2014 yılı itibariyle yoğun bir biçimde YPG aracılığıyla Suriye'nin kuzeyine aktarılmaya başlanmıştır. Bu aktarım sürecinde devrimci halk savaşı stratejisi esas alınmış, Irak sahasına kıyasla daha profesyonel bir yaklaşım benimsenmiştir. Suriye sahasının PKK ve YPG açısından taşıdığı istisnai nitelikler, bu alandaki tünel taktiğinin de daha gelişmiş ve avantajlı bir hale getirilmesini

sağlamıştır. YPG'nin öğrenen örgüt niteliği ve Suriye'deki çatışma ortamında elde ettiği deneyimler, örgütün Suriye'de alan kontrolü sağladığı bölgelerin meskûn mahal niteliğine sahip olması ve profesyonel inşa imkânlarına erişilmesi bu noktada gelişim gösteren ve avantajlı durumun temelini oluşturmuştur.

Diğer yandan Suriye sahasında, Haseke bölgesi ve Irak'ın Sincar bölgesi arasındaki temas ve geçiş imkânı da YPG'nin önem atfettiği bir diğer husustur. Söz konusu hattın kaçakçılık ve finansman, lojistik, PKK/YBŞ ile temas ve koordinasyonu gibi farklı boyutlarda sahip olduğu örgütsel önem ve öncelikler, bu alanı YPG açısından kritik bir hale getirmiştir. Bugün itibariyle Suriye'de Tel Abyad, Tel Rıfat, Ayn el-Arab ve Haseke bölgelerini tünel taktiğinin ana alanları haline getiren YPG, 2016 yılı sonrasında bu taktiği büyük ölçüde, Türkiye'nin terörle mücadele harekâtlarına karşı savunma konseptinin öncelikli bileşeni olarak konumlandırmıştır.